

Vem talar i klassrummet — undersökning

MÅL: Kartlägg hur talturerna fördelas i klassrummet.

MATERIAL: anteckningsmaterial

BERÄKNAD TID: inledning ca 30 min, aktivt arbete under några lektioner, analys 45 min

Forskning visar att de tilldelade talturernas antal varierar beroende på kön. I klassrummet handlar det om hur vuxna och hur klassrumskulturen påverkar vem som tillåts tala och med vilken volym.

Att ta plats i ett rum, att bli lyssnad på, att känna att ens åsikter är betydelsefulla är viktigt för eleverna i skolan. Jämställt fördelade talturer ger utrymme för många röster, stöder både respekten för andras åsikter och möjliggör en trygghet att uttala sig.

Undersök under några lektioner vem som tilldelas och vem som tar talutrymme i klassen

Förberedelser

- Gör kartläggningen tillsammans med eleverna under en eller flera lektioner. Eleverna kan utföra undersökningen självständigt som en grupp eller så kan eleverna tilldelas olika ansvarsområden.
- Gör klart för eleverna att syftet inte är att peka ut en lärare eller elev utan att observera större strukturella praktiker och vanor som inte är beroende av enskilda lärare eller elever. Förtydliga också att det inte läggs ett värde vid varken att vara tyst eller att tala, utan att avsikten är att betrakta hur talutrymmet fördelas.
- Gör en namnlista över eleverna.
- Arbeta fram en observationslista tillsammans med eleverna. Välj att fästa uppmärksamhet på några få observationsfrågor för att tydligt kunna följa med i händelseförloppet.
- Kom tillsammans med eleverna överens om var fokus för observationen ligger. Ni kan t.ex. observera vem som markerar, får muntur snabbt eller vem som talar utan tilldelad muntur. Man kan observera lärarens eller elevernas beteende, men det är också möjligt att observera båda.
- Kopiera upp klasslistan och observationsfrågorna.

Observation

- Upprepa observationen flera gånger under samma lärares lektioner, men också under flera lärares lektioner, för att kunna avgöra om det finns mönster.

- Skriv direkt ner alla tankar som uppstod vid observationen.
- Sammanställ observationerna.

Analys av observationerna

- Analysera resultaten på exempelvis följande lektion, i elevgruppen eller i jämställdhetsgruppen.
- Vad berättar resultaten?
- Vad beror resultaten på?
- Undersök om flickor, pojkar eller icke-binära tar eller ges mer plats. Påverkade lärarens kön resultatet?
- Vilka rutiner eller metoder som används under lektionen påverkar resultaten?
- Hur kunde lektionerna utvecklas för att skapa ett mer jämställt bemötande?

Diskussion om åtgärder

- Hur kan man dela med sig av observationerna? Eleverna kan presentera sina undersökningar exempelvis på ett lärarmöte, på skolans morgonsamling eller vid liknande tillfällen.
- Hur ser lärarnas ansvar ut i förändringsprocessen, i sitt handlande och i uppföljningen tillsammans med elever och personal?

Uppföljning

Upprepa observationen på nytt då nya metoder utvecklats för att undersöka om situationen förändrats. Undersök situationen exempelvis terminsvis.